

МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС СЛАВИСТА (ПАРИЗ, 2025)

XVII (ванредни) међународни конгрес слависта одржан је од 25. до 30. августа 2025. године на Универзитету Сорбона у Паризу. Француска је прва несловенска земља којој је било поверено одржавање овог изнимно важног сабора слависта, чији историјат почиње 1929. године првим одржаним конгресом у Прагу, када је и основан међународни славистички покрет. Од тада до данас, конгрес је остао јединствена платформа за окупљање слависта – научника и истраживача, лингвиста, књижевних теоретичара и историчара – из целог света. Богат историјат Међународног конгреса слависта показује како је, сем у најтежим временима (као што је била 1939. година, када конгрес није био одржан у Београду), конгрес био организован сваке пете године у различитој словенској земљи: 1929, Праг; 1935. Варшава и Краков; 1958, Москва; 1963, Софија; 1968, Праг; 1973, Варшава; 1978, Загреб и Љубљана; 1983, Кијев; 1988, Софија; 1993, Братислава; 1998, Краков; 2003, Љубљана; 2008, Охрид; 2013, Минск. Београд и Србија били су домаћини XVI међународног конгреса слависта 2018. године, на ком је учествовало преко 1000 слависта. XVII међународни конгрес слависта назива се и ванредним будући да је његово одржавање, због геополитичких дешавања, пре свега рата у Украјини, било одлагано између 2023. и 2025. године. У том смислу, конгрес у Паризу обележило је и одсуство руског националног комитета: слависти из Русије могли су учествовати на конгресу само као самостални научници, без националне афилијације.

Руководеће тело славистичког покрета је Међународни комитет слависта, који чине представници свих националних комитета који улазе у његов састав. Ово тело основано је после Другог светског рата, на чувеном Београдском састанку слависта, 1955. године, којим је руководио академик Александар Белић, једна од водећих славистичких фигура тога доба. Српски национални комитет носи назив Савез славистичких друштава Србије, и његов председник је проф. др Рајна Драгићевић. Представник нашег

* Истраживач-сарадник, jovana.suvajdzic@gmail.com;
<https://orcid.org/0000-0002-7045-6463>.

националног комитета у Међународном комитету слависта је проф. др Бошко Сувајџић, који је био и председник Међународног комитета слависта од 2013. до 2018. године. На конгресу у Паризу учествовало је више од 40 српских слависта. Они су могли представити своја излагања у оквиру секција, тематских блокова, округлих столова и посредством постер реферата. Секцијска излагања и постер реферати српске делегације сабрани су и објављени у монографији *Српска славистика 2025.* (ур. Рајна Драгићевић, Бошко Сувајџић, Београд: Савез славистичких друштава, 2025). Још једна форма рада, својствена Међународном конгресу слависта, јесу комисије, окупљене око различитих дисциплина (дијалектолошка комисија, комисија за фолклористику, библијска комисија, комисија за превођење итд.); оне су активне између конгреса и на конгресу се потврђује њихов рад.

Отварање конгреса уприличено је 25. августа у великом амфитеатру Центра Малзерб Универзитета Сорбона, када су се учесницима обратили представници организационог комитета – који су чинили Универзитет Сорбона и Институт за словенске студије (Institut d'études slaves), у сарадњи с лингвистичким центром CELISO и истраживачком лабораторијом EUR'ORBEM – и председница организационог и Међународног комитета слависта, Наталија Берница. Уследила су пленарна излагања знаменитих слависта. Борис Акуњин (Григориј Чхартишвили), руски писац и преводилац који је из Русије емигрирао 2014. године, говорио је о повратку свом првобитном занимању историчара кроз писање 10 томова *Историје руске државе* и, пре свега, о личној потреби да, у светлу рата у Украјини и кретања руског друштва и политике у XXI веку, сагледа логику друштвених и политичких процеса од времена заснивања руске државе до XX века, логику која је, према његовим схватањима, довела до рата и данашњег стања руског друштва. Ђована Брођи, професорка украјинске књижевности на Универзитету у Милану, представила је својим излагањем идејно заснивање Међународног конгреса слависта, с нарочитим освртом на знамените слависте XX века (попут Дмитрија Сергејевича Лихачова и Никите Иљича Толстоја), и на Први међународни конгрес слависта (1929, Праг), који је одржан на једном од најстаријих универзитета у Европи (Карлов универзитет у Прагу, основан 1348) и који је представљао велику потврду славистике као аутономне науке, одвојене од историјских наука, с њеним дисциплинама: филологија, проучавање књижевности, дидактика итд. Професорка Брођи пружила је кратак историјат Међународног конгреса слависта, дајући притом и податке о историјском, друштвеном и политичком контексту који је усмеравао, каткад подстицао, каткад чинио тежим развој славистике и њене идеје славистичког окупљања. Жорж Нива, почасни професор Универзитета у Женеви, слависта и преводилац, почео је

своје излагање сећањима на личне везе с тзв. емигрантском Русијом – генерацијама Руса који су током XX века емигрирали из Совјетског Савеза и Русије, затим је говорио о великим дисидентским фигурама руске књижевности и културе попут Александра Солжењицина, али и о тешкој одлуци да се напусти домовина на примеру живота Томаса Мана, да би завршио своје излагање образлагањем одлуке да се, након деценија рада на превођењу с руског језика, посвети учењу и превођењу са украјинског језика, као и проучавању украјинске културе. Пленарна сесија завршила се излагањем академика Александра Ломе, класичног филолога, индоевропеисте, етимолога, члана српске делегације на конгресу, о данас непрозирним, „затамњеним” словенским именичким сложеницама: сложеницама чији се начин творбе временом више није могао препознавати. Посветивши деценије рада овој теми и пољу словенске и индоевропске етимологије, ослањајући се на четврти том *Поредбене граматике словенских језика* знаменитог француског слависте Андреа Вајана и полазећи од речи које у погледу творбе Вајан сматра необјашњивим, академик Лома представио је учесницима конгреса неколике примере реконструисања старих, „затамњених” сложеница.

Округли сто српске делегације, насловљен „Сто година србистике у Француској / Centenaire des études serbes en France”, који је организовао Међународни славистички центар (Филолошки факултет, Београд), на челу с проф. др Драганом Мршевић Радовић, уједно је био прилика и за представљање истоимене колективне монографије (*Сто година србистике у Француској / Centenaire des études serbes en France*, ур. Драгана Мршевић Радовић, Бошко Сувајџић, Београд: Међународни славистички центар, 2025), посвећене почецима институционализованог изучавања србистике на француским универзитетима и развоју српских лектората у Француској. Развој србистике у Француској у XX веку и првим деценијама XXI века у овој се монографији прати кроз историјски преглед деловања најзначајнијих француских слависта и истраживача српског језика и културе у Француској (Луј Леже, Ернест Дени, Андре Мазон, Андре Вајан итд.), али и кроз кратак историјат српских лектората у Француској и извештај о савременом стању српских лектората на француским универзитетима. Тако је могуће систематично пратити промене у академском интересовању за српски језик у Француској, и сагледати како су настајали, развијали се и нестајали српски научни и образовни центри у овој земљи.

Округли сто отворен је читањем уводне речи професорке Драгане Мршевић Радовић, а потом су поједине сегменте монографије *Сто година србистике* представили српски професори и истраживачи: Бошко Сувајџић (Универзитет у Београду), Катарина Беговић (Универзитет у Београду) и

Јована Сувајџић (Институт за српску културу Приштина/Лепосавић). Пратећи два тока монографије, округли сто био је прилика да своја искуства размене лектори српског језика – предавачи српског језика, књижевности и културе на француским универзитетима: Миливој Сребро (Универзитет у Бордоу), Ливија Екмечић (Универзитет у Стразбуру), Анђа Срдић Сребро (Универзитет у Бордоу) и Жељко Тешић (Универзитет Сорбона).

Одржавање конгреса пратила је изложба славистичких књига које су између два конгреса, 2018. и 2025. године, објавиле земље учеснице конгреса. На изложби је научној јавности и присутним славистима представљено неколико стотина издања српске делегације, између осталих и две досад поменуте публикације: *Српска славистика 2025.* и *Сто година србистике у Француској*. У част јубилеја стогодишњице студија србистике у Француској, 850 година од рођења Светог Саве и 20 година од уписа Мирослављевог јеванђеља на Унескову листу „Памћење света”, у резиденцији амбасадорке Републике Србије у Републици Француској, госпође Ане Хрустановић, 27. августа организован је пријем за учеснике Међународног славистичког конгреса, а за чланове српске делегације уприличен је и пријем у Културном центру Србије у Паризу.

Примљено/Received: 10. 10. 2025.
Прихваћено/Accepted: 10. 10. 2025.